మనుషులలా - దేవతలలా

వారాల పిల్లవాడు ఆ రోజున వుపవాసం వున్నాడు. చాలా సేపు పూటకూళ్ళ రంగమ్మగారి అరుగులమీద చల్లగా పడుకొన్నాడు. స్కూలు టైముకి లేచి, బజార్లో కోమట్ల చలివేంద్రం దగ్గర ఒక గ్లాసు నీళ్ళ మజ్జిగ తాగాడు. తూలుతూ, తూలుతూ మురుగు వంతెనదాకా నడిచాడు. నిన్నటి పులి మజ్జిగ, నాటి వుపవాసం, ఆ మురుగు కంపు - ఇక భరించలేక భళ్ళున వాంతి చేసుకొన్నాడు. దారిన పోతూ ఓ ముసలవ్వ - "నీ తల్లి కడుపు చలవరా తండ్రీ! ఎండల్లో తిరుగుతున్నావని నిన్ను తలుచుకొంటున్నదిరా!" అన్నది. ఆ మాటలు వారాల పిల్లాడికి వినిపించలేదు. మురుగుకాలువ వంతెన పట్టుకొని ఇంకోసారి కక్కేశాడు- కాలువకు యాభై గజాల దూరంలో రైలు బద్దీల మీదగా కొత్తగా వచ్చిన జనతా బండి గాలిని దూసుకుంటూ పోయింది. అల్లంత దూరాన్నుంచి రైలింజను కుదుపు, వారాల పిల్లాణ్ణి వంతెన గోడమీంచి తోసేసింది.

వారాల పిల్లాడు స్కూలుకు పోకుండా వచ్చిన దిక్కునే బయలు దేరాడు. కోర్టుకు వచ్చిన కక్షి దారులూ, జమాబందికోసం పడిగాపులు కాస్తున్న కరణాలు, గ్రామ మునసబులూ పూటకూళ్ళ రంగమ్మగారి లోపలి అరుగుల మీద చేరారు. వారాల పిల్లాడు వాళ్ళల్లో కలిసిపోయి లోకాభిరామాయణం వింటున్నాడు. "రెండో సాక్ష్యం ఎదురు తిరిగింది. కొత్తగా వచ్చిన కలెక్టరు

రెమిషన్లను ధర్మరాజులాగా దయచేస్తున్నాడు." ఇదుగో, ఆరు నూరయినా, నూరు ఆరయినా అప్పీలుచేసి తీరాల్సిందే, ఏమండీ కర్ణంగారూ, మళ్ళీ అటువంటి పొగాకు దొరకనే లేదండీ. మా ఫిర్కా గ్రామాల్ని ముట్టుకొనేలేదండి. అల్లుడికి ఆపరేషన్ అని విన్నానే. అవునండీ అజీర్ణ వ్యాధి. పదేళ్ళబట్టి ఆధరువు గోధుమ రొట్టేగదండీ!"

మధ్యాహ్నం భోంచేసి. అప్పుడే రంగమ్మగారి హోటల్లోపల్నించి బయటికి వచ్చిన లోకనాథం చూసి —

"ఏమోయ్, నారాయణా - బళ్ళోకి వెళ్ళలేః" అని ప్రశ్నించాడు.

వారాల పిల్లాడు - నారాయణ అన్నాడు - "లేదండీ! ఇవ్వాళ విరేచనాల మాత్ర వేసుకొన్నా."

వాళ్ళిద్దరిదీ ఆ బస్తీకి దగ్గిర్లోనే వున్న పల్లెటూరు. లోకనాథం, వెనక విద్యార్థుల మీటింగుల్లో విప్లవోపన్యాసాలిచ్చి ఇప్పుడు పోస్టాఫీసులో గుమాస్తా పని జేస్తున్నాడు. మధ్యాహ్నం పోస్టాఫీసు తియ్యటానికి ఇంకా రెండు గంటల టైం వుంది. అయినా అక్కడ చచ్చేంత పని ఏమీ లేదు. పోస్టుమాస్టరు గారి అల్లుడొచ్చాడు. అందువల్ల ముసలాయన తాళాలుతీసి మళ్ళీ పోతాడు. ఇక కార్డులూ, కవర్లూ ఏమీ లేవు - (ఒక్క అర్థ రూపాయ బిళ్ళలు తప్పితే) అమ్మటానికి.

"రావోయ్, నా రూముకు పోదాం. ఆ నవల కాస్తా పూర్తి చేద్దాం నే నాఫీసుకు పోయేలోగా."

లోకనాథం వెంట నారాయణ వెళ్ళాడు. డాస్టొవిస్కీ నవల చదివి తెలుగులో అర్థం చెబుతున్నాడు లోకనాథం. నవలలో పేద విద్యార్థి - రాస్కోల్నికాఫ్ పాత్ర నారాయణకు బాగా నచ్చింది.

"అయితే, ఆ హత్యను నువ్వు సమర్థిస్తావాః" అని లోకనాథం అడిగాడు. ఒక హత్యగాదు. రాస్కోల్నికాఫ్ రెండు హత్యలు చేస్తాడు. ఆ ఇద్దరూ స్త్రీలే.

"ఎందుకు సమర్థించనుః తనకోసం కాదుగా చేసిందిః సమాజంకోసం చేశాడు. ఆ పీడాకారిపోతే సంఘానికి నష్టంలేదు, ఇతరత్రా లాభంగూడా. రాస్కోల్నికాఫ్ నూటికి నూరు కరెక్టు" అని నారాయణ సమర్థించాడు. నారాయణ స్కూల్ ఫైనల్ పరీక్షలు ఇంకో మూడు నెలల్లో వున్నయ్. ఈ

నవలలో లీనమైపోయి తను కాలేజిలో చదువుకుంటున్నట్లుగా భావన చేసు కొన్నాడు నారాయణ.

లోకనాథం అన్నాడు: "వెరీగుడ్ నారాయణా! ఆ దృష్టితో ఆలోచించే వాళ్ళు బహు తక్కువ. అసలు మంచి సాహిత్యం చదివే వోపికే లేదోయ్ మన కుర్రాళ్ళకి. ఒట్టి సినిమా పిచ్చి తప్పితే ఇంకేం పట్టదు. పై పెచ్చు ఇంగ్లీషు బొత్తిగా శూన్యం."

బయటి కెళ్ళొస్తానని చెప్పి నారాయణ పెద్ద వాంతి చేసుకొన్నాడు. రెండు చేతుల్తో తల పట్టుకొని, పైకి పీక్కువస్తున్న కంటి గుడ్లు మూసు కుంటూ వరాండాలో దభిక్కున తూలి, తలను గోడకు కొట్టుకొన్నాడు. అతని కడుపులో పేగులన్నీ వాటి భాషలో ఒక్కసారే మాట్లాడినై.

లోకనాథం వచ్చి చూసి - "ఏమిటిది నారాయణా?" అని అడిగాడు.

"వళ్ళు తూలింది."

"చిత్రమూలం మాత్రా ఏం కథ? ఆచార్లగారి చలవేనా? ఎన్ని విరేచ నాలైనై ఏమిటి?"

"కాదు శోష."

"తిండి తిన్లా?"

"ఉహూ"

"అరే చెప్పావ్ కాదేం? రా రా-లోపలికిరా! అరిటిపండ్లుండాలి. ఇవి తింటూండు. నేను వోయి కాంతయ్య హోటల్లో కాఫీ పోయించుకొస్తా."

కోర్టు జనంతో కిటకిటలాడుతున్నది కాంతయ్య హోటలు. రిమాండులో వున్న ఖైదీలు, పహరాగా వచ్చిన పోలీసు జవాన్లు - ఖైదీల బంధువుల ఆసరా చూసుకొని ఫలహారాలు చేస్తున్నారు. ప్రొప్రయిటరు కాంతయ్య మాత్రం పాత బాకీదారు నొకణ్ణి పట్టుకొని దబాయించేస్తున్నాడు. లోకనాథం సంగతి ఇంకో పది నిమిషాలకు గాని కాంతయ్య పట్టించుకోలేదు.

"ఇదుగో ఏమండీ - అక్కడ మా కుర్రాడు శోషొచ్చి పడిపోయాడు. జల్దీ పోయించండీ ఓ కప్పు కాఫీ-"

"చదువుకొన్నవాళ్ళు....అట్లా చూస్తూనే తొందరపడితే ఎట్లా చావను మాష్టారుగారూ....?"

పైన ఆకువేసి చెయ్యి కాలకుండా కప్పు పట్టుకొని - లోకనాథం గదిని చేరుకొన్నాడు. అక్కడ - శోష వచ్చి తెప్పరిల్లుకుంటూన్న వారాల పిల్లాడిని పైకి లేవదీస్తూ పోలీసు కానిస్టేబిల్ కనిపించాడు.

"ఎక్కడ బెట్టావు చెప్పు. నిన్నేం చెయ్యం - నిజం జెపితే వదిలివేస్తాం" అంటున్నాడు.

లోకనాథం కప్పు జారవిడవబోయి -

"ఏమిటిది? ఏమిటిది నారాయణా?" అని కానిస్టేబిల్ నల్లటి చెమట ముఖంవంక చూస్తూ వారాల పిల్లాణ్ణి ప్రశ్నించాడు.

"నే జెస్తా వినండి. పొద్దున మేస్ట్రీటుగారింటికి వారాని కెళ్ళాడు. ఇంట్లో ఇబ్బందిగా వుండి ఆడవారువేరే భోజనం చూసుకోమన్నారు. వచ్చేటప్పుడు చంటిపిల్ల చేతిలో వెండి కప్పు కాజేసుకొచ్చేశాడు. అడుక్కు తినే యెదవలకి అడుక్కు తినే బుద్ధులండీ."

"నాకు తెలీదు. నేంగాదు తీసింది" అని నారాయణ కొంచెం దృఢంగా అన్నాడు.

"నాతో చెప్పు నారాయణా - నిజం చెప్పు" లోకనాథం బ్రతిమిలాడి నట్లుగా అడిగాడు.

నారాయణ ఇక మాట్లాడలేదు. కళ్ళ నీళ్ళు కుక్కుకొని - "లోకనాథం గారూ -" అన్నాడు. ఇక మాటలు పెగల్లేదు.

కానిస్టేబిల్ - వారాల పిల్లాడి రెక్క గట్టిగా గుంజి - "పద. మక్కెలు విరగ్గొడితే నిజం వస్తుంది. దాని జేజెమ్మా వస్తుంది. పద" అని స్టేషన్‌కు గుంజు కెళ్ళాడు.

వారాల పిల్లాడు స్టేషన్‌లో బెంచీ వెనక గోడకానుకొని కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు. పేగుల అరుపు తగ్గింది. ఒళ్ళు మాత్రం కొంచెం బరువుగా వుంది. తిమ్మిరి ఎక్కిన కాలువలె వుంది. తల దిమ్ముగా వుంది కాని ఆలో చిస్తూనూ వుంది. చుట్టూ చీకటో వెల్తురో తెలీదు. తుపాకుల్ని నిలబెట్టిన గోడ వెనకనే ఓ చిమ్నీ వెలుగుతున్నది. కళ్ళు తెరిపిళ్ళు పడ్డప్పుడు దాని వెల్తురు కిరణాలు సూదులై పొడుస్తున్నవి.

* * *

"అమ్మా, ఇవాళ వారం అండీ"

మేజస్ట్రేటుగారి భార్య దూరంగా కూర్చొని వుండి "అబ్బాయ్, ఇవ్వాళ వీల్లేదు. నేను బయట జేరాను. ఇంకెక్కడైనా చూసుకో" అని కంచుగొంతుతో మాట్లాడింది.

"వంటమనిషి వుందిగదాండి. ఎక్కడా దొరకదండీ. పోనీ రాత్రికి ఎక్కడైనా చూసుకొంటాలేండి. ఈ పూటకు..."

మేజిస్ట్రీటుగారు వరండాలో బిళ్ళ బంట్రోతు అందిస్తున్న కాగితాలమీద సంతకాలు పెడుతూ—"ఇలా పంపించు. ఎవరా అధిక ప్రసంగం" అని కేక వేశారు.

వారాల పిల్లాడు వెళ్ళి ముందు నుంచున్నాడు. ఒక చేత్తో చొక్కాసులుము కుంటూ.

"వీల్లేదన్నారు—వినిపించిందా? ఏమిటా క్రాసుపరీక్ష. రేపట్నించీ అసలు నీకు వారం లేదు. ఊ....పో...."

దొడ్లో పసిపిల్ల అశుకొంటోంది. చేతిలో కప్పు. వంటలక్క దొడ్లోకి తొంగిచూసి— "లాభం లేదయ్యా ఉన్నవాళ్ళు పెడ్తారనేది కల్ల. నేనో చిటికెడు నెయ్యి ఎక్కువ వేస్తానేమోనని అసలుకే ఎగనామం పెట్టారు. పో పాపం, నీ తల్లి కడుపుచల్లగా, ఏమహాతల్లయినా యింత ముద్ద పెట్టకపోదులే" అని మళ్ళీ లోపలికి పోబోయింది. పిల్ల చేతిలో కప్పు చూసి ఆగి—"ఇదుగో ఇట్లాగే పారేసుకొనేది. అనుమానం ఒకచోట వస్తువొకచోటా అవుతుంది" ఆమె ఆకప్పు గుంజుకొని వంటింట్లోకి పోయింది. వారాల పిల్లాడు ఇదంతా చూశాడు.

ఇంతలో సబిన్స్పెక్టరు వచ్చేశాడు.

"ఇప్పుడైనా నిజం చెబుతావా??"

దిమ్ముతల కొంచెం తేర్చుకొని నారాయణ అన్నాడు. "నేం గాదండీ. వంటమనిషి తీసుకొని పోయింది."

వారాల పిల్లాణ్ని మర్నాడు వదిలేశారు.

* * *

"ఏమబ్బాయ్, జ్వరంగా ఉందా ఏమిటి అట్లా పడుకొన్నావ్?" రంగమ్మ గారు అరుగుమీద నారాయణను పలకరించింది.

నారాయణకు జ్వరం లేదు. తిండి లేదు. వారాలూ లేవు. లోకనాథం కనబడి అప్పటికి ఐదురోజులయింది. ఇన్నాళ్ళనించీ మార్చకుండా పెట్టె అడుగున, పుస్తకాలకింద దాచిపెట్టిన అర్ధరూపాయి బిళ్ళ, వాళ్ళమ్మ కట్టిచ్చిన పసుపు ముడుపు గుడ్డలోంచి తీసి మార్చేశాడు. ఆరోజున బేడ ఖర్చుపెట్టి మిగతాది జేబులో వేసుకొని తిరిగి వస్తూంటే లోకనాథం కనిపించాడు.

"ఏమోయ్! మళ్ళీ కనిపించలేదు:"

"ఎందుకు?"

"చివరికి నాతోగూడా ఒక్కముక్క చెప్పకపోతివిగదా. నీ మంచికే చెబుతున్నా."

"ఆరోజునే చెప్పానుగా. నమ్మని వాళ్ళకు మళ్ళీ చెప్పి ఏం లాభం?"

ఈ నమ్మకం నారాయణకు గట్టిగా వుంది. వారాలిచ్చే దాతలందరూ—ఒక్కొక్క ఇంట్లో అదే మాట.

"పాముకు పాలు పోస్తే కరవకుండా వుంటుందిటండీ. ఈ కాలపు గుంట ముండాకొడుకులికి వారాలిచ్చినా అంతే. వరహాలిచ్చినా అంతే. పాడుబుద్ధులు"

"నేం గాందడీ దొంగతనం చేసింది. ఆ కప్పు వంటమనిషి భద్రంగా పెట్టివుంచింది."

"ఛీ! మళ్ళీ రోషంగూడాను. ఇంట్లో ఇన్నిసామానులు వదిలేసి పోతుంటాం. వారం గీరం యిచ్చేదిలేదు పో. సాటి జాతివాడన్నందుకు బాగా పెట్టావ్."

నారాయణ ఈ వారం రోజులు స్కూలు ముఖం మర్చిపోయాడు. లోకనాథం ముఖం మర్చిపోయాడు. వారాలిచ్చిన మగవారి ముఖాలు మర్చిపోయాడు. తిండి పెట్టిన ఆడవాళ్ళ ముఖాలూ మర్చిపోయాడు. అందరి ముఖాల్లోనూ, తన్ను పట్టుకెళ్ళిన పోలీసు ముఖం కనిపిస్తున్నది.

* * *

నారాయణ మురుగు కాలువ వంతెన దాటినప్పుడే బాగా చీకటి పడింది. టెంటు సినిమా హాలు ముందు తప్పెట్లు ఆగిపోయి మొదటి ఆట ప్రారంభించారు. కిల్లీ కొట్టుల ముందున్న జనం తోసుకొంటూ టెంటులోకి పోతున్నారు. యూనిఫారంలో వున్న పోలీసు మాత్రం ఒక కొట్టు ముందు నుంచొని వున్నాడు.ఆ ముఖంవంక వారాల పిల్లాడు ఒక్క క్షణం చూశాడు. ఇద్దరి చూపులూ కలిసినై. నారాయణ ఒడలంతా భూకంపంలాగా జలదరించుకొన్నది. తల వంచుకొని కొట్లు దాటి పోయాడు.

రైలు పట్టాలమీదుగా నారాయణ రెండు ఫర్లాంగులు నడిచాడు. అక్కడ రైలు లైనుకు రెండుపక్కలా నిమ్మ తోట లున్నాయ్. పట్టాలమీద వెన్నెల పడకుండా, తోటల క్రీనీడ కమ్మేసిం దక్కడ. వారాల పిల్లాడు అవుటర్ సిగ్నల్‌వైపే చూస్తూ రైలుబద్దల మీద కూచున్నాడు. రెండు సిగ్నల్సూ ఎర్రగా కనిపిస్తున్నయ్. మెయిలు వచ్చే ముందు—అరగంట ముందే—పచ్చబడతై ఆ సిగ్నల్సు. నిమిషాలు లెక్కిస్తూ నారాయణ కూచున్నాడు. ఎర్ర దీపాల్లో పోలీసు ముఖం కనిపిస్తున్నది.

"ఒక ఉత్తరం రాసి పెడితేనో?" అనుకున్నాడు, ఎందుకు? ఎవరి నుద్ధరించను?" పోలీసు ముఖం గల లోకాన్నా? లోకనాధాన్నా? మేస్త్రీటునా? వంట మనిషినా? పూటకూళ్ళమ్మనా? ఎవర్ని? ఎవర్నీ లేదు.

నారాయణ ఎర్ర దీపాల దిక్కు తిరిగి చూశాడు. దీపాలు పచ్చ బడ్డయ్. పోలీసు ముఖం మాయమై పోయింది. నిమిషాల్లో మెయి లొచ్చేస్తుంది. రేపే మవుతుంది? తన శవాన్ని ముందెవరు చూస్తారో? ఎట్లా గుర్తుపడ్తారో? స్కూలుకు సెలవిస్తారేమో? లోకనాథం వెళ్ళి అమ్మకు చెప్పేదాకా తెలీదేమో.

అప్పికట్ల స్టేషన్ దాటుతూ, మెయిలింజన్ లోకాన్ని చిల్లి పొడుస్తూ కూసింది.

ఇంకో రెండు మూడు నిమిషాలు, నొప్పి వుండదు గదా. ఇప్పుడు లేచిపోతేనో, రే పెవరిస్తారు వారం? ఎందుకీ ఆశ నిరాశలు?

వారాల పిల్లాడి భుజాన్ని చల్లగా ఏదో వస్తువు తాకినట్లయింది. శబ్దం లేకుండా కెనడియన్ ఇంజన్ వచ్చి పడ్డదా? నారాయణ పచ్చ లైట్లమీది నుంచి ఇటు చూశాడు.

పోలీసు! అదే నల్ల ముఖం! అదే చూపు! అదే చెమట వాసన!

"ఎందు కొచ్చావయ్యా ఇక్కడికి? చద్దామనా? లేలే! నీకోసం మూడు రోజుల్నించీ తిరుగుతున్నా. మేస్త్రీటుగారు నిన్ను తీసుకురమ్మన్నారు. పద. పద. చచ్చి ఎవర్ని బెదరిస్తావ్? లే. లే."

వారాల పిల్లాడు—చెమట తుడుచుకుంటూ పోలీసు వెనుక నడిచి వెళ్లాడు. ○

ఆంధ్రప్రభ సచిత్రవారపత్రిక

నా ఇంటర్వ్యూ పోయింది

'విలేజ్ పాలిటిక్స్'-అని మీ నాగరికలోకం యథాలాపంగా కొట్టివేసే విషయాలు అంత తేలికైనవి కావు. అందుకనే ఢిల్లీ నుంచి ఇంటికి తంతి ఇచ్చాను- "నా ఇంటర్వ్యూ పోయింది" అని.

అప్పటికే మా పెదనాన్న ఊళ్ళో, 'ఎగస్ పార్టీ' వాళ్ళను హడల కొట్టిస్తున్నాడు - మా వాడు ఆలిండియా సర్వీసెస్ పరీక్షలో నెగ్గి, జిల్లా పోలీసు సూపర్నెంటు పదవికి ఆర్డర్లు తెచ్చుకోను ఢిల్లీ వెళ్ళాడని. ఈ ప్రమాదాన్ని పెంచటం నా కిష్టం లేదు. మా నాన్నగారి హయాం కృష్ణంరాజుగారి పెత్తనం గతించాక గ్రామంలో కక్షలు బాగా పుంజుకొన్నాయి. ఇప్పుడు మా దాయాది పెదనాన్న బసవయ్యగారిదే మా పార్టీ పెత్తనం.

ఇక నేను తిరుగు ప్రయాణంలో ఉండగా, మా భానుమతి మొగుడు వచ్చి - "ఎందుకు పోయిందో ఒకసారి సింహావలోకనం చేసుకోవోయ్?" అని సలహా. నాకు ఒళ్ళు మండింది. ఢిల్లీలో నేను భానుమతి వాళ్ళింట్లోనే దిగాను. భానుమతి మా వేలిడిచిన మేనత్త కూతురు. 'వాళ్ళింట్లో దిగవద్దు. ఏదైనా మంచి హోటల్లో మకాం పెట్టు. అని అన్నయ్య ఇచ్చిన సలహాను ఎందుకు పెడచెవిన పెట్టానో నా సుప్తనిచేతన మనస్సుకే తెలియాలి. అతనికి - భార్య మేనబావల మీద ఉండే అసూయతో ఏదో కుంటికూత కూశాడు. నా ఇంటర్వ్యూ సూటుమీద కూడా వ్యంగ్య బాణాలు విసిరాడు. పొద్దున కాఫీ

తాగుతున్నప్పుడే నా మూడ్ భగ్నం చేశాడు. నాకన్నా పదేళ్ళు పెద్దదయిన భానుమతికి ప్రేమలేఖలు రాశానను కొన్నాడో ఏమో, అ అల్పుడు!

* * *

ఇంటర్వ్యూ బోర్డులో అయిదుగురు సభ్యులు - ఒక మహిళామణితో సహా. వారి హోదాకు తగినట్లు గది శీతలంగా ఉంది. నాకు శిక్షణ ఇచ్చిన పరమహంసా సుపీరియర్ స్టడీ సర్కిల్ వారి హెచ్చరికలన్నీ తు. చ. తప్ప కుండా నిటారుగా నడిచాను. జేబురుమాలుతో ముఖం తుడుచుకోలేదు.

"గుడ్ మార్నింగ్ సర్స్, మాడమ్."

మొదటి తప్పు - ముందే మాడమ్ అనవలసింది. క్షణంసేపు వాళ్ళు నన్ను కుర్చీలో కూచోమనలేదు. సరికదా ముసి ముసి నవ్వులు. పెదాలమీదే. అంతే! నా మనస్సు మరింత వికలమైపోయింది. భానుమతి భర్తలాగానే వీళ్ళూ నా పల్లెటూరి వాలకం, అంత ఫాషనబుల్‌గా లేని సూటును చూచి ఆనందిస్తున్నారని తోచింది. ఇక స్టడీ సెంటర్ వారి సూత్రాలా? అన్నీ గాలికి ఎగిరి పోయాయ్.

మార్చి మార్చి ఒకే ప్రశ్నను అయిదు విధాలుగా ఆ పంచ సభ్య బృందం నా మీదికి విసిరి వేశారు. "నువ్వు పోలీసు సర్వీసులోనే ఎందుకు చేరదలిచావు? ఐ.ఏ.ఎస్.కు ఎందుకు ప్రిఫరెన్సు ఇవ్వలేదు?"

బదులుగా నేను వాళ్ళకు ఒక పొడుపు కథ చెప్పి విప్పమన్నాను. "ఒక విల్లు, మూడు బాణాలు, ముగ్గురు మనుషులు ఒకచోట కనిపించినాయ్. మరుక్షణంలో ఒక బాణమూ, ఒక మనిషీ మాయమైనాయ్. దీని భావ మేమి తిరుమలేశ?"

వాళ్ళు వెర్రిమొగాలు వేశారు. అప్పుడా పొడుపు కథను నేనే విప్పి - "పోలీసు శాఖలో ఎందుకు చేరదలిచానో గ్రహించుకోండి'' అనేశాను. బహుశః అందుకే నా ఇంటర్వ్యూ పోయుండాలి.

* * *

ఆ ధనుర్బాణాలు మా ఇంట్లో ఎన్నేళ్ళ తరబడిగానో, లేక ఎన్ని తరాల నుంచి ఉంటున్నవో అప్పటికి మాకు తెలీదు. అవి మా కంట బడటం కూడా కాకతాళీయంగా సంభవించింది. మా బాల్యపు తొలి గొప్ప అనుభూతి అది

మా గ్రామంలో కాలవల గుమాస్తాగారబ్బాయి-వేణు- దగ్గర సంపాదించిన సినిమా ఫిలిం ముక్కలతో బయస్కోపు ఆటకు కావలసిన సన్నాహ

లన్నీ అన్నయ్యే పూర్తి చేశాడు - పాత అద్దం పెంకూ, తెల్ల దుప్పటి, ఇక కావలసింది ఒక చిన్న కిటికీ ఉన్న చీకటి గది. అట్లాంటి చీకటి గదులు మేము 'వెనక ఇల్లు' అని వ్యవహరించే పాత ఇంట్లోనే ఉన్నవి. అక్కడ సాక్షాత్కరించినవే- ఆ పెద్ద విల్లూ, తోలు పొదిలో మూడు అంబులూ! దుమ్ము కొట్టుకొని రాతిగోడకు తగిలించి ఉన్నాయి. అంత పెద్ద విల్లూ, మొనదేలి దుమ్ము కప్పి ఉన్నా పదునుగా కనిపిస్తున్న మూడు అంబులూ.

అంత పెద్ద అంబుల పొదిలో మూడంటే మూడు బాణాలేనా? మాకు అర్థం కాలేదు.

ఇన్నాళ్ళూ మా కంట బడని ఆ పెద్ద ధనుస్సు నారిని, అన్నయ్య లాగి చూశాడు. ఖంగ్.... ఖంగ్.... అని అలలు పుట్టించిన దాని శబ్దం! అది ఈ లోకంలో వినబడే మామూలు శబ్దం కాదు. ఏదో రణన్నినాదం. అనాది కాలాల యుద్ధ స్వనం.

మరీ మాబాల్యంలో, ఆ ఇంట్లో మహాశివరాత్రి పర్వదినాన ఋత్విక్కుల రుద్రాభిషేక గంభీరనమక చమకాలు వినిపించేవి. అట్టి శబ్దమూ కాదు-మేము విన్నది. అసలే ఆ పురాతన గృహం. ఆ చీకటిలో రహస్య వాతావరణం. మేము కనుగొన్న అపురూప శస్త్రాస్త్రాలు. అన్నయ్య నన్ను గట్టిగా కౌగిలించు కొన్నాడు. వాడి శరీరం అపాదమస్తకం వణికిపోతున్నది. నా ఒడలంతా స్వేదం. భయ విహ్వలులమై పరుగు లంకించుకొన్నాము కాని, ఏ సుదూర తీరాలనుంచో వినవస్తున్న నాదబ్రహ్మ ప్రథమ ప్రణవోచ్చారణం లాగా, కురుక్షేత్ర మహా సంగ్రామంలో అభిమన్యుడి పద్మవ్యూహం నాటి ఉన్మాద నినాదంలాగా - ఆ రహస్య శబ్దలయ మమ్మల్ని వెంటాడుతూనే ఉంది.

ఆ అవ్యక్త ఆందోళన నుంచి, తమస్సు నుంచి వెలుగులోకి ఇంటి బయటకు రాగలిగామే గాని, ఏమీ కనిపించటం లేదు. ఎదురుగా అమ్మ నిలిచి ఉన్నట్లు కొద్దిక్షణాల తరువాతే గ్రహించాము.

"ఏమిట్రా ఆ వెర్రిచూపులు? ఎందుకురా వణికిపోతున్నారు! ఇంత సేపూ ఎక్కడున్నారు?" అని అమ్మ విసుగుపోతూనే గదమాయిస్తున్నది. అన్న వీపు మీద చెయ్యి వేసింది. నా చెవి లంకించుకొన్నది.

"ఇక్కడే నమ్మా.... ఇక్కడే" అన్నాం.

"భడవల్లారా... నిజం చెప్పండి...."

"ఆ ఇంట్లో విల్లంబులు.... బయస్కోపు ఆడుతున్నాం."

"ఛా అబద్ధాలు కూడానా? నాన్నగారికి తెలిస్తే చమడా లొలుస్తారు. ఆ తలుపులు తెరిచారా ఇక చూసుకోండి. పాత ఇంటికి సున్నం కొట్టబో తున్నారు. వాళ్ళ వెంట బడ్డారా-నాన్నగార్ని పిలుస్తాను" - అమ్మ కోపంగా ఆ వార్నింగ్ ఇచ్చి వెళ్ళిపోతున్నది.

'వాళ్ళు'- ఎవరోకాదు. చాకలి ఆదిలక్ష్మి, దాని మొగుడు పరశురాముడు. అస్పష్టంగా...చెట్టుకింద - మాఇంటి రజకులు. కాని, వాళ్ళను మేము గుర్తించి నట్లుగా లేదు. ఏదో మైకంలో ఉన్నాం. నవ్వుతున్న తేరులాగా, దేవుడి పూల రథం లాంటి ఆదిలక్ష్మి, చెవి-పై అంచున బంగారు పోగుతో ఆజానుబాహుడు పరశురాముడు - చీకట్లోంచి అంత వెలుగులోకి వచ్చి కళ్ళు చికిలిస్తూ చూస్తున్న మాకు - వేరే లోకాల నుంచి భూలోక పరిధికి దిగిన దంపతుల్లాగా కనిపిస్తు న్నారు. ఆదిలక్ష్మి శంఖారావం ఎందుకు చేస్తున్నది? అదేమిటి - పరశురాముడి చేతిలో ఇందాకటి విల్లు? ఎందుకు సంధిస్తున్నాడు? తళతళా మెరుస్తూ, ఇనప మొనతో ఆ బాణం! ఎవర్ని సంహరించటానికి?

"ఏంది రామ లచ్మనులూ? ఏంది మా ముకాన కోతు లాడుతున్నయ్యా బాబులూ!" అంటున్నది ఆదిలక్ష్మి విరగబడి నవ్వుతూ.

పరశురాముడు అమాంతం ముందుకు వచ్చి మమ్మల్నిద్దర్నీ చెరో భుజాన ఎక్కించుకొన్నాడు. మా కల చెదిరిపోయి, గయోపాఖ్యానం నాటకంలో ఎప్పుడో చూసిన ఆ పెద్ద ధనుస్సూ మాయమైపోయింది.

అన్నయ్యా, నేను కవల పిల్లలం. ఆదిలక్ష్మికి మేము రామలచ్మనుల కిందే లెక్క.

* * *

దసరా పండగ వచ్చింది. ఆ తరువాత మా చిన్నక్క పెళ్ళి, మాకొత్త ఇంటికి వెల్లలు వేయటం, గడపలకు రంగులు పూయటం పూర్తి అయింది. ఆ ఇంటి ముంగిటే మంచి రోజని పెళ్ళి పందిరికి గుంజలు పాతారు. ఇక పాత ఇంటిని కూడా సర్ది సున్నాలు కొడ్తున్నారు. మా పల్లెటూళ్ళలో ఇంటి చాకళ్ళే సున్నం కొడతారు. వేరే మేస్త్రీ లుండరు. ఈ హడావిడిలో పాత ఇంటి తాళాలు ఎప్పుడూతీసే ఉంటున్నాయ్. కాని, ఆ పురాణ యుగాల గాండీవపు రహస్య ద్వారాలు మాత్రం తెరుచుకోలేదు. మా ఉత్సుకత మాత్రం దినదినానికీ పెరిగి ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తోన్నది.

మా పాత ఇంటికీ, కొత్త ఇంటికీ మధ్య దూరం ఏభై గజాలే అయినా, వాటి మధ్య సరిహద్దులుగా నిలిచి ఉన్నవి రెండు పురాతన నింబ వృక్షాలే

అయినా - అవి రెండు యుగాల చరిత్రకు ప్రతీకలుగా తోచేవి. పాత ఇంట్లో తాళపత్ర గ్రంథాలు, సగం నిర్మాణంలో ఆగిపోయిన దేవాలయ శిల్పఖండాలు, గ్రామ సమారాధనకు సరిపోయే ఇత్తడి భాండాలు, గుండిగలు, బ్రహ్మరాక్షసి గరిటెలు, అడ్డిగలు, ఉపయోగంలో లేని పందిరి మంచాలు, సింహాసనా ల్లాంటి పాత కుర్చీలు - ఇప్పుడు కొత్తగా మా కంటబడ్డ ఆ భారత యుద్ధ గాండీవం. దాని రహస్యాన్ని అమ్మ చెప్పదు. నాన్న నడిగే ధైర్యం లేదు. మా చిన్నక్క పట్టి బ్రభాజమానం. బామ్మ బతికుంటే తెలియజెప్పేదేమో!

అక్కడ సంస్కృత పాఠశాల చాలా వత్సరాలు నడిచిందనీ, పండితులు నిరంతర చర్చలతో పురాతన ప్రబంధాలను పరిష్కరించే వారనీ, వాస్తుశాస్త్ర మీమాంసలు ఒక కొలిక్కి వచ్చేవనీ కథలు చెబుతుండేది. మరి అంత పెద్ద కొంపను వదిలి మళ్ళీ ఈ కొత్త గృహాన్ని ఎందుకు కట్టుకొన్నారో ఎవరు విశదీకరిస్తారు? మేము తూనీగల్ని పట్టినా, గండుచీమల్ని చంపినా దండించే ఈ ఇంట్లోవాళ్ళు - యుద్ధానికీ, హింసకూ ప్రతీక అయిన ఆవిల్లంబుల్ని ఎందుకంత భద్రంగా దాచారు?

ఆ ఆలోచనలతోనే ద్వాపరయుగం పొలిమేరలు దాటి, మరుసటి దినం మా మామూలు అమరకోశం పాఠానికి కృష్ణంరాజుగారి గృహ ప్రాంగణంలో అడుగు పెట్టాం. మామూలు విద్యార్థులంగా కాదు. ఆ విల్లంబుల చరిత్రాం శాల్ని కూలంకషంగా తెలుసుకోవాలని.

మా గ్రామంలో వేద సంస్కృత పండితులు వేరే లేక కాదు. కృష్ణం రాజుగా రంటే నాన్నగారికి గౌరవ ప్రపత్తులే కాదు, భక్తి తాత్పర్యాలు ఊహించలేనివి. ఆయన స్వచ్ఛోచ్చారణ, వ్యాస సంతతి మహాపురుషుల్ని కళ్ళముందు నిలిపే గంభీర శాంతాకారం. రోజు కొక పూటనే అపక్వాహారం. తేనె - అయినా ఆ వెడదకన్నుల కాంతి తగ్గదు. ఆ దబ్బపండు శరీర చాయ వాసిపోదు. ఎన్నో కథలు చెబుతారు - రాజయోగ సమాధిలో కూచొని గాలి లోకి లేస్తాడని, రెండోసారి పళ్ళు వచ్చాయనీ, వయసు శతమానం దాటిందనీ. బంగారం తయారించే పరుసువేది తెలుసనీ. గొప్ప వాస్తు శాస్త్రజ్ఞుడని మాత్రం మాకు తెలుసు. ఇంటి స్థలం మట్టిని చేతిలో నలిపి పరీక్షించి, ఆ గృహాన్ని అవలీలగా వర్ణించడం చూశాం. రామలింగేశ్వర దేవస్థానానికి ఆయనా, చెన్నకేశవుడి గుడికి నాన్నగారూ ధర్మకర్తలు. వేదాంత చర్చల్లో నాన్నగారితో ఏకీభవించని సమయాల్లో - హరి హరా భేదం అని నగుమొగంతో దాట వేయటం, ఆయన సొత్తు.

మేము సింహద్వారం దాటీదాటగానే నడవలో నుంచి ఆయన గంభీర వచనాలు వినబడుతున్నాయి. అక్కడే ఆగిపోయాము. కొద్ది క్షణాల్లో ఆ ఊరి పెద్ద కాపు - తిరుపతయ్య తల వంచుకొని మా ముందునుంచే నడిచి పోతున్నాడు. ఊరంతా అప్పటికే వ్యాపించిన వదంతుల్ని మేమూ విన్నాం. తిరుపతయ్య ఇంటి దక్షిణ భాగంలో గద్ద వాలిందట. ఇంటి నడిబొడ్డులో భూమి లోంచి మొండి చెయ్యి మొలుచుకు వచ్చిందట. కృష్ణంరాజుగారి వాస్తు కోసం వచ్చి ఉంటాడని గ్రహించాం. ఆ మోతుబరి కుటుంబానికి మంచి పేరు లేదు. వడ్డీ వ్యాపారంలో చాలామందిని ముంచేశా డంటారు. కొడుకు తాగుబోతు, తిరుగుబోతు.

మూగ సంధ్య, మసగ మసకగా ఉంది. మా రాకను గురువర్యులు గమనించినట్లు లేదు. పై దూలాని కేసి నిశితంగా పరికిస్తూ తనలో తానే మాట్లాడుకొంటున్నారు.

"ధర్మసింధు ప్రకారం ఇల్లు పాడుబెట్టాల్సిందే. కాని ఇష్టం లేదట. మంత్ర తంత్రాలతో సరిపెట్టాలిట. అవును - పాపం పండి విషఫలమై కాన వస్తున్నది. ఆ గృహంలో దుర్మరణం తప్పదు. ద్వంద్వ అశుభాల సూచన." ఆ వాక్యాలు పెదకాపును గురించే అని మాకు అవగతమైంది- వెనుదిరిగి పోదామా అని తలపోస్తుండగానే ఆయన మమ్మల్ని చూశారు.

"ఎంతసే పయింది?"

మేము మాట్లాడ లేదు. ఆ శాప వాక్యాల భవిష్యపరిణామాన్ని ఊహించుకొంటున్నాము.

"నిన్న రాత్రి నాటకం చూశారా?"

అప్పటికి - శరన్నవరాత్రారంభం నుంచి ఊళ్లో నాటకాలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. యానాది భాగవతులు సరస్వతి పూజనాడు 'ఉషాపరిణయం', మైలవరం సమాజం వారు మహర్నవమికి 'ఉత్తర గోగ్రహణం' ఆడారు. మేము తల ఊపాం.

"మంచిది. నాటకం కూడా ఒక పాఠమే. చదవటం మంచిదే. రాయ టమూ అంతకన్నా మంచిదే. కాని, చూచిన దాన్ని గూర్చి ఆలోచించటం ఇంకా మంచిది. రేపు శమీ పూజ. జమ్మి చెట్టును ఎందుకు పూజిస్తారో ఆలో చించండి. రేపు శమీపూజ ఉత్సవానికి వచ్చే ఓపిక లేదు. నాన్నగారికి చెప్పండి. ఇక పాఠం సాగదు. పోండి" అన్నారు.

నవమి చంద్రుడు ఉదయించాడు. ఆ మసక వెన్నెల మీద ఏదో నీడ సోకినట్లుగా కృష్ణంరాజుగారి నర్మగర్భ రహస్య సంభాషణలు. ఎవరీయన? జనన మరణ చక్ర పరిభ్రమణను స్తంభింపజేయలేక విఫలుడైన ముని పుంగవుడా? ధ్రువుడి వలె చిరంజీవియా? ఎవరు?

విల్లంబుల రహస్యాన్ని - ఛేదించే అవకాశం లభ్యపరచకపోయినా, ఇంకెన్నో లోతైన అంతరంగ తరంగాల్ని మా గురువర్యుల ప్రోత్సాహ వచనాలు ఊగించినవి - మా మానస సముద్రంలో. అంతటి మహా ధనువు పూజా పునస్కారాలు లేకుండా, ఆ చీకటింట్లో దిక్కులేని పక్షిలాగా పడి ఉండకూడదు. రేపు విజయదశమి. సీమోల్లంఘనం, పారువేట ఉత్సవం. ఎవరి కంట బడకుండా మా విల్లును కూడా జమ్మి చెట్టులో కొంతసేపు దాచి, గుప్ చిప్‌గా మళ్ళీ స్వస్థానం చేర్చాల్సిందే. రేపటి దినం మంచి అదను కూడా. నాలుగు కోశల దూరాన ఉన్న మా పెద్దక్క అత్తవారింటికి మేనా వెళుతుంది. అమ్మా నాన్నా ఆ హడావిడిలో ఉంటారు. మా బావగారు అలిగి పెద్దక్కను ఈ పండక్కి పంపలేదు.

* * *

మేము కవల పిల్లలం కదా, గట్లు తెగిన నాటి కృష్ణానది పొర్లు వలె ఒకేసారి జమ్మిపూజ శ్లోకం పాడటం, ఆ లయతోనే ఇంటి ముఖం పట్టటం - "శమీ శమైతే పాపం, శమీ శత్రు వినాశనం, అర్జునస్య ధనుర్ధారీ, రామస్య ప్రియదర్శనం."

కృష్ణంరాజుగారి లోగిలి నుంచి మా కొత్త ఇంటికి అడ్డదారి ఒక చిన్న అరణ్యంగా తోస్తుంది. మధ్యలో మా తోట, జెముడు గచ్చపొదలు, మనిషి ఎత్తున జమిలి పాము పుట్టలు. సర్పాలు యథేచ్ఛగా తిరుగుతుంటాయని ఆ దారి మాకు నిషేధం. మా తోట మొదట్లోనే ఏతాం బావి. దాని పక్క భూమంతా గుడి మాన్యం. చాకలి రాఘవులది. పరశురాముడి మామకు నాన్నగారు సేద్యం కౌలు ఇప్పించిన చోపుదారి మడి కూడా దాన్నానుకొనే ఉంది.

వెన్నెల్లో పరశురాముడు, ఆదిలక్ష్మి - ఆ మడికి ఏతాం వేసి నీరుమళ్ళు చేస్తున్నారు. దగ్గర కొచ్చేసరికి మమ్మల్ని గుర్తించి పరశురాముడు పిచ్చి సంతోషంతో గడకర్ర ఆసరాతో చేతులూపుతున్నాడు. ఆదిలక్ష్మి వాడిమీద నీళ్ళు చల్లి చిలిపితనం చేస్తున్నది.

"రామ లచ్మనులూ...యాడ్నించి? అటేపు యెల్లమాకండి...పురుగు పుట్రా..." ఆదిలక్ష్మి కేకలు వేస్తూనే మొగుడికి సంజ్ఞలు చేస్తున్నది. బహుశః

మాకు తోడుగా వెళ్ళమనేమో! పరశురాముడికి మాటలురావు. మూగి. ఆదిలక్ష్మికి మేనబావే గదా! మేము అడుగు సాగిస్తూ ముందుకు వేగంగా పోతున్నాము. పోతున్నామే గాని, ఆదిలక్ష్మిపాట సంపెంగి పూల గాఢసువాసనవలె మమ్మల్ని తరుముతూనే ఉన్నది.

ఈ రాత్రి, ఈ ప్రకృతి, ఈ పాట అంతా-తమసృష్టే అయినట్లుగా ఆ యువ దంపతులు. ఎంత అందంగా నవ్వుతుంది ఆది! నవ్వులో, నడకలో, చూపులో, ముఖంమీది బొట్టులో ఉప్పెన లాంటి నిండుతనం. ఈ మూగవాడిని ఎందుకు చేసుకొన్నది? అనాథ అనా? మేనబావ అనా? వాడిబలిష్ఠ అవయవ నిర్మాణంలో మెలికలు తిరిగి, ఆహ్లాదం కొలిపే కండరాలను మోహించా? లేక ఆ అమాయక యువకుడి నిరంతర మందహాసానికి సమ్మోహితురాలైనదా? ఏమో!

అన్నయ్య వేపచెట్టు కింద హఠాత్తుగా ఆగి అన్నాడు: "ఆ మాట మనం నాన్నగారికి చెప్పవలసింది."

పదిహేను రోజుల కిందటి మాట. సాయంత్రం బడినుండి వస్తున్నాం. ఆదిలక్ష్మి మాకోచీటీ అందించి చదివి పెట్టమన్నది. తనూ చిన్నప్పుడు మూడు దాకా బళ్ళో కెళ్ళిందిగాని, అర్థం కాలేదు కాబోలు. చీటీ చదువుకొని ఆది వంక చూశాం.

"ఏం దది బాబులూ?"

"రంగారావు నిన్ను రాత్రి పశువుల కొట్టంవద్దకు రమ్మని రాశాడు." రంగారావంటే పెదకాపు తిరపతయ్య కొడుకే.

"దొంగ సచ్చినోడు. ఆడి శిరుసు మండిపోను! ఆడి జిమ్మదియ్య!" అని కోపంతో చింపివేసింది.

ఆ విషయం మేమెవ్వరికీ చెప్పలేదు. తనే ఇంట్లో చెబుతుందని తల పోశామేమో! అంతకు ముందు, మా బళ్ళో చేరిన కొత్త కుర్ర మాస్టారు దాని చెయ్యి పట్టుకొన్నాడట. ఆ సాయంత్రం నాన్నగారు అతన్ని పిలిపించారు. కృష్ణంరాజుగారు కూడా ఉన్నారు. ఏంచీవాట్లుతిన్నాడో లేక రాజుగారి చేతికర్ర దెబ్బలే రుచిచూశాడో, మళ్ళీ సెలవు పెట్టి వెళ్ళినవాడు పత్తాలేడు. ఇది గ్రామ పెత్తందార్లతో వ్యవహారం.

* * *

విజయదశమి - పాత ఇంటికీ, కొత్త ఇంటికీ మామిడి తోరణాలు. ఇంట్లో పిండి వంటలు. అగ్రహారం బ్రాహ్మణులకు సంభావనలు ముట్టాయి.

నాన్నకు, అమ్మకు క్షణం తీరిక లేదు. పారువేట ఊరేగింపుకు పురమాయించిన బాండ్ మేళగాళ్ళు ఆలస్యంగా వచ్చినా, ఉత్సవం పెందరాళే ముగిసింది. మా రక్తనాళాల్లో రక్త ప్రవాహవేగం కొలవటానికి కొత్త యంత్రం అవసరం అనిపిస్తున్నది. మా విల్లంబులకు శమీవృక్ష ఆరోహణ, పూజ- ఆ సన్నాహంలో ఉన్నాం.

తెల్లవారుజామున పెద్దక్క వాళ్ళ ఊరికి మేనా బయలుదేరుతుంది. రజకులు మేనాకు అలంకారం చేసి, పరదాలు కట్టి మా కొత్త ఇంటి వరండా ముందు దింపారు. ఇంటి పనుల సర్దుడుకు ఆదిలక్ష్మి ఇంకా రాలేదని అమ్మ విసుక్కుంటున్నది. బావగారికి పండగ పట్టుబట్టల సెలెక్షనుకు వెళ్ళిన నాన్న గారింకా రాలేదు. ఆ సమయాన్ని మించిన అదను మళ్ళీ లభించదు.

"అమ్మా! మేం 'కీచక వధ' నాటకానికి వెళ్తున్నాం"- ఇదే ఈ ఉత్స వాల్లో చివరి నాటక ప్రదర్శన.

"పెందరాళే తిరిగి రాండి. వెళ్తూ వెళ్తూ ఈ బుట్ట కృష్ణంరాజుగారింట్లో ఇచ్చిపోండి."

అవి అరిశెలు. అవంటే ఆయనకెంతో ప్రీతి. మేం వెళ్ళేసరికి ఆయన రుద్రవీణ వాదనలో ఇంకో లోకంలో ఉన్నాడు. నిశ్శబ్దంగా బుట్టను అక్కడే ఉంచి జారుకున్నాం. ఘంటశాల రంగయ్య గుప్త కొట్లో కొవ్వొత్తులు సంపా దించి మా పాత ఇంటివేపు పరుగులు తీశాం. వెన్నెల్లో కుక్కలు ఆడుకొంటు న్నాయ్. నాటకానికని ఆడా, మగా, పిల్లలూ తరలిపోతున్నారు.

ఆల్ క్లియర్ సిగ్నల్.

పాత ఇంటి తలుపులకు తాళం వేసిలేదు. కొవ్వొత్తి వెలిగించి అన్నయ్య లోనికి ప్రవేశించాడు. నేను బయట కాపలా. ఇంకో క్షణంలో అన్నయ్య కేక వినబడ్డది - ఆందోళనా స్వరం:

"తమ్ముడూ!"

ఒక్క ఉదుట్లో నేను లోపలికి దూకిపోయాను.

అక్కడ విల్లు లేదు! అంబుల పొది మాత్రం ఉన్నది. అందులో మూడు అంబులకు బదులు రెండే రెండు, మమ్మల్ని చూసి ఆశ్చర్యపోతున్నట్లుగా కనిపిస్తున్నాయ్!

దుఃఖం! నిరాశ, విభ్రమం, భయం ఆవహించాయ్. కొవ్వొత్తి ఆర్పేసి వచ్చిన దారినే తిరుగుముఖం పట్టాం.

గచ్చపొద ముంగిట అన్నయ్యా నా చేతిని పట్టి గుంజుతున్నాడు. ఇంకో భయానక దృశ్యం. మసక వెన్నెల్లో ఆదిలక్ష్మి దాదాపు వివస్త్రగా భూమి మీద పడి ఉన్నది. చిరిగిపోయిన రవికె, వక్షోజాలు ఆచ్ఛాదన లేక నగ్నంగా ఆకాశం వంక చూస్తున్నాయ్. చీర మీద రక్తపు డాగులు.

"ఆదీ.... ఆదీ....!"

మహిషాసుర మర్దనలో అలసిపడిపోయిన అపరకాళిలాగా ఆ జుట్టూ ముఖమంతా పరచుకొన్న కుంకుమ బొట్టూ. "ఆదీ.... ఆదీ!" తల మీద చేయి ఉంచి ఊగించాడు అన్నయ్య.

సన్నగా మూలుగుతున్నది. శరీరం కంపించుతున్నది.

"చచ్చిపోలేదు తమ్ముడూ.... నీళ్ళు.... నీళ్ళు"

అన్నయ్య అరుపుకు నేను ఏతాం బావివైపు ఉరికిపోయాను. బొక్కెన అడుగున నీళ్ళను దోసిట్లోకి ఎత్తి వెనుదిరిగి పొద చుట్టూ తిరిగానో లేదో బొక్కబోర్లా పడిపోయాను. కాళ్ళకేదో పదార్థం తగిలింది కాబోలు. అక్కడ కనిపించింది తిరుపతయ్య కొడుకు రంగారావు శవం. గుండె లోతుగా దిగిన బాణం! వాడి రెండు చేతులూ రెండు దిక్కులకూ అచేతనంగా పరుచుకొని భూపతనమై ఉన్నాడు. నా ఆలస్యానికి కాబోలు పరుగిడి అసహనంగా వచ్చిన అన్నయ్య కళ్ళు, అప్పుడే మబ్బులు వీడిన దశమి చంద్రుడి వెలుగులో మిల మిలా మెరుస్తున్న బాణంపై పడ్డాయి.

"తమ్ముడూ.... ఆ బాణం లాగేసెయ్!"

ఒక్క ఊపుతో బాణాన్ని లాగేశాను. నాలుగంగుళాల వరకు రక్తసిక్తమై ఉన్నది. నా చేతి నుండి దాన్ని అన్నయ్య లాగేసుకొని నీటిమడుగులో శుభ్రంగా కడిగేశాడు. నాకన్నా కొద్ది నిమిషాల ముందే పుట్టినా అన్నయ్య నిజంగా నాకు అద్వితీయ నాయకుడే. ఇద్దరమూ ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడుకోలేదు. కాని నా కాళ్ళు వణుకుతున్నవి.

"భయపడకు.... ఈ బాణాన్ని తోలు పొదిలో పెట్టిరా."

నా చేతిలో కొవ్వొత్తి లేకపోయినా, లోపల గోడను ఇంకో మహదాశ్చర్యం! ఆ అంబుల పొది పక్కనే మళ్ళీ విల్లు వేళ్ళాడుతున్నది!

"అన్నయ్యా.... విల్లంబు.... విల్లు.... తిరిగి వచ్చింది."

"స్స్.... నాకు తెలుసు. శబ్దం చేయకు. పరశురాముడు పరుగెత్తిపోవటం చూశాను. ఏతాం వేసి నీళ్లు తోడు.... ఆదిలక్ష్మి బతుకుతుంది."

* * *

అప్పటిదాకా పిన్‌డ్రాప్ సైలెన్స్‌లో వింటున్న ఇంటర్వ్యూ బోర్డు వారు కనుబొమలు ఎగరవేసి అన్నారు.

"వాటీజ్ యువర్ పాయింట్? నీ పొడుపు కథ అయిపోయిందా?"

నా జవాబు -"పాయింటేమిటంటే మేము కీచకవధను చూచాము, నాటక ప్రదర్శనానికి వెళ్ళకుండానే. నా కథ అంతం కాలేదు. ఇక్కడే ప్రారంభ మవుతున్నది."

"ప్లీజ్ ప్రొసీడ్" అన్నారు వారు.

* * *

మేము వేపచెట్టు కింద నీడలో బండ మీద ఒక గంటసేపు గడిపాము- ఒక్క పలుకూ లేకుండా. మా నల్లావు నెమరువేస్తూ మమ్మల్నే తిలకిస్తున్నట్లుంది. దూరాన్నుంచి నాటకంలో సూత్రధారుడి ప్రథమ పరిచయ వాక్యాలు వినబడుతున్నవి. నిశ్శబ్దంగా ఇంట్లో ప్రవేశించాము.

ఎదురుగా నాన్నగారు, కృష్ణంరాజుగారు పెద్ద కుర్చీల్లో, వారి పాదాల ముందు చాకలి రాఘవులు, పరశురాముడు. వాడి పినతండ్రీ. బయట మేనా నిద్రలో ఉన్నట్లుంది.

"ఎంత లోతు తవ్వార్రా?" అని నాన్నగారి ప్రశ్న.

రాఘవులు చెబుతున్నాడు - "మడిసి నిలువున - పైన నా చేతి మేర. నీళ్ళు ఊరినై దొరా."

"చెట్టు కిందేనా?"

"ఔను దొరా!"

"ఇక శవాన్ని తీసుకెళ్ళండి!" కృష్ణంరాజుగారి ఆజ్ఞ.

చాకలివాళ్ళు మేనా ఎత్తుకుంటున్నారు భుజాలపైన. కృష్ణంరాజుగారు పని అయిపోయినట్లు మాటా మంతీ లేకుండా వెడలిపోయారు.

నాన్నగారు మమ్మల్ని కూచోమన్నారు. "ధనుస్సునూ, అంబుల్నీ చూశారు. వాటి స్థానాల్లో అవి అమరినై. అవునా?"

మేము తలలు పంకించాం.

"ఏదో ముహూర్తాన అవి మీ కంటపడక మానవని తెలుసు. మీకో రహస్యం చెబుతాను - మీ సందేహం తీరేందుకు. ఆ అస్త్రాలు ధర్మరక్షణకు మన ఇంట్లో రెండు తరాలనాడు ప్రవేశించినవి. ఈనాడు మీరు చూసిన దృశ్యాలు కాని, ఈ ఉదంతం గాని నేను బతికి ఉన్నంతవరకూ మీలోనే దాచుకోవాలి."

"ఊఁ."

"మీరు చరిత్ర పాఠాలు చదివారు. మా తాతగారు ఒకానొక సందర్భంలో ఈ ధనుర్విద్యను అథర్వణ వేదం నుంచి బయటికి లాగారు. ఆ విద్య నేర్చు కోటమే కాదు, మన గ్రామాన్ని, చుట్టుపక్కల గ్రామాల్ని మరాఠీ పిండారీ దండుల బారి నుంచి కాపాడారు. ఈస్టిండియా కంపెనీ రాచరికం రోజుల్లో ప్రబలిన ఈ అరాచక రాక్షస బృందాలు చేయని అకృత్యం లేదు. దోపిడీలు, హత్య, స్త్రీ శిశు మానభంగాలు. గృహ దహనాలు, బీభత్సం. మా తాతగారూ కృష్ణంరాజుగారి తండ్రి- అశ్వారూఢులై వస్తున్న దండు గురించి వేగుల ద్వారా విన్నారు. విల్లంబుల్తో చెట్ల కొమ్మల హరితంలో పొంచి కూచున్నారు. ఒకేసారి అయిదు బాణాల్ని వాయు వేగ, మనోవేగాలతో వదిలే శక్తిమంతులు వాళ్ళు- అట్లా రహస్యంగా పొంచి ముందుకు వస్తున్న బందిపోట్ల గుర్రాల్ని, వాళ్ళ శిరస్సుల్నీ ఖండించారు - ఈ బాణాలతో. నాయకుల చావుతో దండు ఛిన్నాభిన్నమైపోయింది. గ్రామస్థులు ఈటెలతో, కట్టెలతో వాళ్ళ వెంటపడ్డారు. మన గ్రామం చెక్కుచెదరలేదు. కాని, ఆ బాణాలు ఎవరు సంధించారో ఈనాటికీ ఎవరికీ తెలియని రహస్యం. మా రెండు వంశాలమధ్యనే ఉన్నదది."

మా కళ్ళు చెమర్చినవి.

"మళ్ళీ హెచ్చరించను" అని నాన్నగారు ముగించారు.

*　　*　　*

మా చిన్నక్క వివాహం ఒక శుభ ముహూర్తాన- ఉత్తరా నక్షత్రయుక్త వృషభ లగ్నంలో బ్రహ్మాండంగా జరిగింది. గ్రామానికంతా విందు. రజకు లకు ఇనాములు లభించినాయ్. అయితే, ఊళ్ళో తిరుపతయ్య కొడుకు రంగా రావనే మదించిన యువకుడు నెల రోజుల్నుంచీ కనిపించటంలేదని చెప్పు కొంటూనే ఉన్నారు- గుసగుసలుగా. బహిరంగంగా.

మా అక్క పెళ్ళి ముగిసిన సరీగ్గా పది రోజులకు - పరశురాముడు హఠాత్తుగా మరణించాడు. "పాపం, విషజ్వరం. నోరు విప్పి చెప్పలేకపోయాడు. అతిగా కల్లు తాగాడు" అన్నారు కృష్ణంరాజుగారు.

ఆ మధ్యాహ్నమే వాడి అంత్యక్రియలు జరిగినై. వాళ్ళను దహనం చెయ్యరు గదా! శైవ సంప్రదాయం ప్రకారం నాన్నగారు చెప్పిన చోట భూ స్థాపితం చేసి వచ్చారు. మనిషి నిలువూ, పైన బారెడు తీసిన గోతిలో పై సగ భాగంలో వాడిని నేలతల్లికి అప్పగించారు రాఘవులూ, రజకులూ. వాడికోసం నాన్న కొనిపెట్టిన ఇత్తడి ఇస్త్రీపెట్టెను చూచుకొని ఆదిలక్ష్మి భోరున ఏడ్చిందట.

దీపావళి తరవాత కాబోలు, మా ఊరికి పోలీసులొచ్చారు. గొల్లలు చెప్పిన ఆధారాల ఆసరాగా కొత్తగా పడ్డ సమాధుల్ని వెట్టీలచేత త్రవ్వించారు. ఒక్కటే. ఆ గోతిని తవ్వగానే శిథిలమైపోతున్న పరశురాముడి శవాన్ని చెవి పోగు ఆధారంగా గుర్తించి పూడ్చివేశారు. ఆ శవం కింద అప్పటికే పంచ భూతాలలో మిళితమైన ఇంకో ఎముకల గూడు ఉన్నదని ఎవరికి తెలుసు? పోలీసులు కేసు క్లోజ్ చేశారు.

*　　　*　　　*

సింహావలోకన చేసుకోమన్న భానుమతి మొగుడు అంతా విని- "పోలీసు ఉద్యోగానికి వెళ్ళి, వాళ్ళనే పూల్స్ చెయ్యబోయావన్న మాట!" అని, ఆ మత్సరమూర్తి విషపునవ్వు నవ్వాడు. "అందుకన్నమాట నీ హడావిడి టెలిగ్రాం?"

నేనూ ఒక చిరునవ్వు విసిరేశాను.

వాళ్ళనుగాదు నేను ఫూల్స్‌ను చేసింది. నిన్ను. నా ఇంటర్వ్యూ పోలేదు. నేను సెలెక్టు అయ్యాను. అవునయ్యా అన్నగారూ! మా గ్రామీణ రాజకీయాలు తమకు అర్థం కావు. సరేనా! సైకాలజీచదువు. ఇడ్, ఇగో, సూపర్ ఇగో అనే మూడు మానసికావస్థలున్నాయి. నేను టెలిగ్రాం ఇచ్చింది- ఊళ్ళో కల హాలు తగ్గుతాయని."

భానుమతి మొగుడు తెల్లమొగం వేశాడు. సంపూర్ణ తృప్తితో నేను మా ఊరికి బయలుదేరాను. ○

ఆంధ్రప్రభ సచిత్రవారపత్రిక
21-8-1991